

България

Годишен доклад за наблюдение на границите през 2017 г.

ДОСТЪП ДО ТЕРИТОРИЯ И МЕЖДУНАРОДНА ЗАКРИЛА

СПИСЪК СЪС СЪКРАЩЕНИЯ

(в азбучен ред)

AFIS – Информационна система за борба с измамите

НЗГ - Наблюдение за защита на границите

ГКПП - Граничен контролно-пропускателен пункт

БХК - Български Хелзинкски комитет

ГПУ - Гранично полицейско управление

ГДГП - Главна дирекция „Гранична Полиция“

ЗУБ - Закон за убежището и бежанците

ЗЧРБ - Закон за чужденците в Република България

МВР - Министерство на вътрешните работи

МЗР - Меморандум за разбирателство

ДАБ - Държавна агенция за бежанците

СДВНЧ - Специален дом за временно настаняване на чужденци

ГТС - Граждани на трети страни

ТРГ - Тристранна работна група

ВКБООН - Върховен комисариат на ООН за бежанците

ГЛАВА I НАЦИОНАЛНА РАМКА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА ГРАНИЦАТА

1.1. МЗР

Тристранният меморандум за разбирателство относно условията за взаимно сътрудничество и координация в подкрепа на достъпа на лица, търсещи закрила на територията и процедурата за предоставяне на закрила, бе подписан на 14 април 2010 г. от ВКБООН, БХК и ГДГП към МВР. Меморандумът определя механизмите за координация и сътрудничество за наблюдение и подкрепа на лицата, които търсят достъп до територията и процедурите за предоставяне на убежище в Република България.

1.2. Тристранна работна група

Тристранната работна група (ТРГ), съставена от представители на ВКБООН, БХК и ГДГП, е създадена, за да контролира изпълнението на Меморандума за разбирателство и да предоставя анализ на докладите за наблюдение на границите, като взема предвид основната отговорност на държавата за осигуряване на достъп до територията на лицата, нуждаещи се от международна закрила и процедура за предоставяне на убежище, в съответствие с поетите задължения, съгласно международното законодателство за бежанците. Тристранната работна група провежда най-малко три редовни заседания годишно.

Този доклад е изготвен в съответствие с Чл.4.2, раздел IV от Вътрешния Процедурен Правилник на ТРГ.

1.3. Методология за наблюдение

Съгласно Меморандума за разбирателство, страните имат достъп до всички национални гранични и /или 24-часови места за задържане на сухоземната или въздушната граница, включително транзитните зали на международните летища, без да се ограничават до броя на посещенията за наблюдение. Достъпът до наблюдение се предоставя на монитори, без предварително разрешение или при определени условия по отношение на времето, честотата, продължителността или индивидуалните обстоятелства, свързани с конкретния задържан/задържани (Чл.15 от Меморандума за разбирателство).

ВКБООН и БХК продължиха да осъществяват дейностите по наблюдение на границите според Меморандума за разбирателство, като идентифицираните пропуски по отношение на закрилата бяха разгледани по време на ТРГ. През 2017 г. БХК направи общо 791 посещения за наблюдение на границата, 89% (516 посещения) на основните входни пунктове по граничните точки с Турция и Гърция в района на ГКПП "Капитан Андреево" и ГКПП "Ново село" в района на трансграничния триъгълник Свиленград-Капъкуле-Орменион. Също на изходните пунктове по граничните линии със Сърбия, Гърция и Румъния бяха извършени 58 посещения, 10 от които на "зелени" граници и 48 посещения на съответните места за задържане, където гражданите на трети държави бяха настанени след задържането им от полицията. Достъпът до територията на лица, нуждаещи се от международна закрила, в случаи на реадмисия в България, от трети държави, бе наблюдаван най-вече в зоната на пристигане на летище София, където бяха направени 27 мониторингови посещения в това отношение. Черноморският маршрут не беше използван от смесените миграционни потоци през 2017 г., а през отчетния период не бяха наблюдавани или докладвани пристигания по море. ВКБООН извърши четири посещения за наблюдение на граничните зони, включващи и "зелени гранични" зони, обхващащи няколко териториални гранични звена по границите на Турция, Гърция и Сърбия.

ГЛАВА II БЕЖАНЦИТЕ В КОНТЕКСТА НА СМЕСЕНИТЕ МИГРАЦИОННИ ПОТОЦИ¹

2.1. Общ контекст

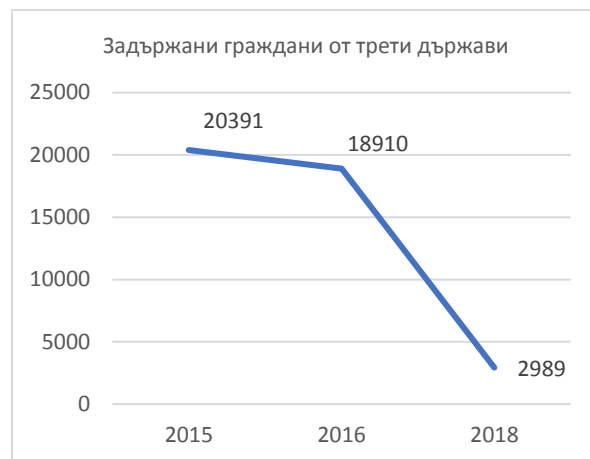
През 2017 г. миграционният натиск за България рязко намаля. В МВР са докладвани общо 2989² случая на опити за нарушения на граничния режим от граждани на трети страни, като цяло, повечето от които са от Близкия изток. Статистиката показва, че броят им е намалял с 84.1% в сравнение с 2016 г., когато 18 910 бежанци и мигранти се опитаха да прекосят незаконно границите на България.

Броят на задържаните лица, които са се опитали да пресекат незаконно държавните граници, възлиза на 743 лица при влизане и 2 413 лица на излизане³. За първи път от края на 2014 г., страната с най-висок процент на произход при влизане е Сирия (35%), следвана от Ирак (21%), Афганистан (19%), Турция (8%), Пакистан (4%) и 13% други националности.

На този фон националният орган⁴ за предоставяне на убежище съобщава за 3700 лица, които са подали молба за убежище през 2017 г., което е с 80% по-малко в сравнение с 2016 г.⁵ Топ страна на произход остана Афганистан (1 139 кандидатури, 31%), следвана от Ирак (1023 кандидатури, 28%) Сирия (970 кандидатури, 26%), Пакистан (212 кандидатури, 6%), Иран (88 кандидатури, 2%) и 7% други националности.

Макар че има девет основни официални гранични контролно-пропускателни пункта, включително външните граници на ЕС с Турция, Сърбия и БЮРМ, големият миграционен поток през 2017 г. се осъществява чрез така наречените "зелени граници" главно с Турция, където бяха извършени 88% от всички докладвания за влизане. Най-високи нива на задържане са регистрирани при влизане от Турция: 651 души, следвани от българо-гръцката граница (70 лица, 10%) и 2% (22 лица) на границата с БЮРМ и Сърбия.

При излизане броят на задържаните граждани от трети държави спадна с 83,1% (2,413 лица) в сравнение с 2016 г., когато бяха заловени 14,310 лица. Топ страна на произход остана Афганистан

² Моля, имайте предвид, че статистическите данни на МВР показват несъответствие между отчетените годишни и месечни данни. След като всички докладвани лица са на месечна база през годината, задържаните лица трябва да са обхванали 3 019 граждани на трети държави, поради което излизат 30 души повече от докладваната годишна цифра - 2 989 граждани на трети страни.

³ Държавна агенция за бежанците към Министерския съвет (ДАБ);

⁴ Държавна агенция за бежанците към Министерския съвет (ДАБ);

⁵ 19,418 кандидати за убежище през 2016;

/ 1,273 лица, 52.8%/ , следвана от Пакистан /425 лица, 17.6%/ , Ирак / 347 лица, 14.4% / , Сирия /125 лица, 5.2%/ , Иран (54 лица, 2.2%) и 7.8% от други националности.

Основните възпиращи фактори, които допринесоха за намаляването на имиграцията през 2017 г., бяха:

- Подобрените мерки за контрол, въведени по протежението на българо-турската граница от 2015 г., България продължи да подобрява мерките за засилване на контрола за спиране на притока на незаконни преминавания, чрез изграждане на ограда от 230 км по границата с Турция, засягаща достъпа до територията. мерки бяха въведени и от сръбските власти на българо-сръбската граница; По-строги мерки за сигурност бяха въведени и от сръбските власти на българо-сръбската граница;
- Записване на пръстови отпечатащи (регистрация по AFIS) на всички задържани бежанци и мигранти, считани от AFIS за лица с предпоставка за неизбежно завръщане или реадмисия в България на по-късен етап;
- Широкото прилагане на задържането над 6 месеца първоначален период за граждани на трети страни, които не са кандидатствали за международна закрила, за да гарантират последващото си депортиране от страната, като по този начин се възпрепятства тяхната свобода на придвижване и по-нататъшното им (вторично) придвижване.

Нарастваща тенденция на опити за незаконно излизане от страната на бежанци и мигранти, предимно през българско-сръбската граница, е регистрирана за първи път през 2015 г. и поддържана през 2016 г. и 2017 г. През 2017 г. 84% от всички опити за излизане са през българско-сръбската граница, следвани от 8,1% опити по българско-румънската граница.

За пръв път от 2014 г. насам, броят на онези, които твърдят, че са афганистанци, започна да спада, докато броят на лицата, които се идентифицират като сирийски граждани, показва леко възходяща тенденция. Последните са се увеличили до 35% от общия брой на задържаните на границата, срещу 25% през 2016 г.

По-голямата част от задържаните бяха млади мъже на възраст между 18 и 30 години, без документи. Много от тях не изразиха желание да кандидатстват за закрила в България и вместо това се опитаха да се преместят в други държави-членки на ЕС.

2.2. Ситуацията на вход

Както бе посочено по-горе, през 2017 г. незаконните влизания са намалели с 84% в сравнение с 2016г., най-вече поради намалелите влизания от Турция. Независимо от това, българо-турската граница остана с най-голям риск от незаконни преминавания, отново с 88% от общия брой лица, задържани при влизане.

Най-голям е броят на заловените при влизане през месеците март и април, с 33% от общия брой влизания за този период.

Не са настъпили промени в начина на действие на бежанците и мигрантите, пресичащи „зелената граница“. Най-големият турски град Истанбул остана основен център за каналджийство и трафик на хора. След преминаването на българско-турската граница, преведените лица се прехвърлят на българския каналджия и обикновено се транспортират до София, Пловдив и Хасково.

Опитите за незаконно преминаване през граничните пропускателни пунктове също драстично намаляха през 2017 г. до 242 лица общо, което е с 80% по-малко в сравнение с 2016 г. (3 051 лица). Подобно на 2016 г., по-голямата част от залавянията (77%) станаха на българско-турската граница.

Българско-гръцката граница е другата сухопътна граница, използвана незаконно като основна входна точка за бежанци и мигранти. През 2017 г. 10% от общия брой лица са задържани при влизане (срещу 9% през 2016 г.)

Общо 19 лица (2%) са задържани при влизане по българо-македонските и българо-сръбските граници.

Имаше и три опита на летище София, докато опити за влизане на българска територия по морски или речни граници не бяха регистрирани.

Значителен брой /61% / 1 801 лица/ от новопристигналите през 2017 г. бяха задържани от органи, различни от граничната или миграционната полиция, напр. редовни полицейски, митнически, данъчни или транспортни инспекционни служби⁶ или след разни инциденти⁷.

През октомври 2017 г. Министърът на отбраната публично призна, че бежанците и мигрантите продължават да влизат през граничната ограда с Турция, използвайки стълби и че корупцията сред служителите на българските гранични органи допринася за продължаващото каналджийство и трафик на хора⁸.

Транзитните маршрути и средства през България също се промениха през 2017 г. Пешеходните маршрути бяха до голяма степен изоставени, поради каналджийство и трафик с камиони.

Основните причини за влизането, както е посочено от гражданите на трети държави по време на полицейските интервюта, са:

- Въръженият конфликт в Сирия, безопасността, сигурността и хуманитарните въпроси, произтичащи от него. Потокът на бежанци от Сирия включваше и християни, които се страхуваха от преследване по етнически и / или религиозни причини;
- Социално-икономическата и нестабилна политическа ситуация в Афганистан, Ирак и Пакистан.

Повечето от бежанците и мигрантите възприемаха България като транзитна страна по пътя си към страните-дестинации - Германия, Австрия, Франция, Швеция и Холандия.

2.3. Ситуацията на изход

Броят задържани на изхода граждани на трети държави е спаднал с 83% в сравнение с 2016 г. (2,413 граждани на трети страни са били заловени в сравнение с 14,310 през 2017 г.) За трета поредна

⁶ [18.12.2016](#), [19.01.2017](#), [07.03.2017](#), [04.04.2017](#), [10.04.2017](#), [23.04.2017](#);

⁷ [23.03.2017](#), [04.06.2017](#);

⁸ Дневник, „Каракачанов призна, че мигранти преминават оградата с Турция чрез стълби“, 20 октомври 2017

година броят на задържаните при излизане (2 413 лица) надхвърля броя на задържаните при влизане (743 лица).

От общия брой задържани при опит за нерегламентирано излизане от страната, 1,801 са регистрирани в базите данни на МВР, а 445 не са имали такава регистрация. Следователно, 20% от всички арестувани лица⁹, опитали да напуснат страната, са преминали територията, без да бъдат открити. Броят на тези, които успешно са влезли, преминали и напуснали страната, без да бъдат регистрирани от полицията, остава неизвестен.

98% от опитите за излизане са регистрирани на границата със Сърбия и Румъния. Броят на опитите за излизане към бившата югославска република Македония, Гърция и въздушните граници остава незначителен (общо 49 лица), което представлява по-малко от 2% от общия брой на всички заловени при излизане. През 2017 г. не са регистрирани опити за излизане през черноморската ни граница. Българско-сръбската граница остава основния път за бъдещо придвижване от Турция. 83,5% от заловените на излизане са на българско-сръбската граница. Този маршрут е най-евтиният начин за достигане до Западна Европа и се използва предимно от афганистански граждани, които съставляват 53% от всички задържани граждани на трета държава при излизане от България към Сърбия¹⁰. Българско-румънските и българско-гръцките маршрути остават като втори и трети най-популярни маршрути за следващи придвижвания, съответно, където са се извършили 12% от всички залавяния на излизане. Изходният маршрут по границата между река Дунав и Румъния продължава да бъде считан за най-опасния път не само поради потенциалните смъртни случаи при пресичането му, но и поради засилените мерки за сигурност, предприети от съответните държави. Независимо от това през 2017 г. реката и сухопътните граници с Румъния стават активен изходен маршрут¹¹, като основната причина е по-лесният достъп от Румъния до Унгария и след това в Западна и Северна Европа, тъй като сухопътната граница между двете страни все още не е оборудвана с огради или други превантивни инсталации.

Така, на българско-румънската граница са задържани общо 196 души, от които нито един при влизане. По-голямата част от тях (53%) бяха намерени скрити в превозни средства или при други начини за транспортиране (104 скрити в превозни средства или влакове, 34 задържани при пресичане на зелената граница, 31 опитващи да избегнат граничния контрол и 27, използващи измамни документи за самоличност / пътни документи/.

ГЛАВА III ДОСТЪП ДО ТЕРИТОРИЯТА И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА СТАТУСА

3.1. Спазване на принципа за забрана на връщането (non-refoulement)

Не съществуват институционални или практически договорености, или мерки, които гарантират диференциран подход, даващ достъп до територията и закрила за бягащите от война или преследване. През 2017 г. българското правителство престана да разкрива броя на предотвратените влизания в публично достъпни статистически отчети.

⁹Афганистан - 2017: 1,273 / 2016: 8,185 лица; Пакистан – 2017: 425 / 2016: 1,740 лица; Ирак – 2017: 347 / 2016: 2,640 лица; Сирия – 2017: 125 / 2016: 891 лица и т.н.

¹⁰Афганистан - 2017: 1,273 / 2016: 8,185 лица; Пакистан – 2017: 425 / 2016: 1,740 лица; Ирак – 2017: 347 / 2016: 2,640 лица; Сирия – 2017: 125 / 2016: 891 лица и т.н.

¹¹Общо, 597граждани на трети страни са задържани на изхода за Румъния, 398 от които са заловени от българска гранична полиция и 199 - приети обратно от румънската гранична полиция. Други 35 лица бяха върнати от Румъния според Дъблинската Разпоредба;

През 2017 г. МВР е отчетело¹² спад на новопрестигналите с 84% в сравнение с 2016¹³ г. Основните страни на произход на търсещите убежище остават Афганистан (1 139 лица, 38%), следвани от Ирак (1023 лица, 34%), Сирия (970 лица, 32%), Пакистан (212 лица, 7%), Иран (88 лица, 3%) и 7% от други националности.

На този фон няма сведения от българската гранична охрана през 2017 г., за отблъскване, полицейско насилие или инциденти с грабежи. Оплакванията срещу сръбските власти също са намалели значително¹⁴, вследствие на съдебния процес, иницииран от Белградския център за правата на човека и подпомогнат от БХК, срещу колективното отблъскване към България на 25 афганистанци, търсещи¹⁵ убежище. Засега няма сведения за отблъсквания от страна на румънските гранични власти.

Въпреки че през цялата година няма сведения за отблъсквания в страната, друга индиректна информация от медиите¹⁶ сочи, че отблъскванията и фактическите връщания продължават в значителен мащаб. Споразумението между ЕС и Турция доведе до засилено сътрудничество от страна на турските власти, които през декември заявиха¹⁷, че за 2017 г. са предотвратили навлизането на не по-малко от 20 014 мигранти в България и Гърция през сухопътните си граници, включително чрез приемане на фактически връщания, паралелно с официалните процедури за реадмисия.

Отблъскванията, прекомерната употреба на насилие от страна на граничната полиция и ангажирането на органите за забрана на връщане, включително по отношение на лицата със специфични нужди или уязвими места, също бяха споменати от Комитета за премахване на расовата дискриминация (КПРД) през 2017 г. - Доклад за България¹⁸.

Достъпът до територията бе наблюдаван редовно. От 2989 нередовни граждани на трети държави, задържани към 29 декември 2017 г.¹⁹, 77%²⁰ са подали молба за убежище, а именно 833 лица на национални граници и 1 459 лица в центровете за задържане на имигранти.

Опитите да използват легални канали за влизане в България постепенно са нараснали, тъй като 32%²¹ от задържаните при входните граници са пристигнали на официалните контролно-пропускателни пунктове.

29%²² от лицата, търсещи убежище, които са подали исканията си на границата при влизане, са получили пряк достъп до процедурите за предоставяне на убежище без задържане. Останалите 71%²³, които са кандидатствали на вътрешните граници, са били изпратени първо в центровете за задържане на МВР, за депортиране на нелегални имигранти, тъй като център за разпределение -

¹² МВР, Миграционна статистика към 31 декември 2016

¹³ МВР, Миграционна статистика: 31,174 нелегално пребиваващи граждани на трети държави, задържани през 2015 г.

¹⁴ 47 лица, докладвани като пострадали при отблъскване и грабежи от страна на сръбската армия и граничните власти;

¹⁵ Вижте БХК, Месечен ситуационен доклад за февруари, 10 март 2017;

¹⁶ Vesti.bg, 11 януари 2017: „За 2017 само на граничната бразда с България и Гърция са спрени, заловени и върнати 20,014 бегълци“;

¹⁷ Ibid., така наречената Пехота на 'граничните орли';

¹⁸ КПРД, Заключителни наблюдения върху комбинираните двадесети до двадесет и втори периодични доклада за България, КПРД/С/ВGR/CO/20-22, 31 май 2017, п. 21(а);

¹⁹ 2,985 лица, задържани за периода от 01.01.2017 до 31.12.2017, според МВР;

²⁰ 2,292 лица, подпомогнати от БХК при кандидатстването за убежище на границите или в центровете за задържане, от които 1161 мъже, 391 жени, 545 деца и 157 непридружени деца. Страните на произход на непридружените деца бяха Афганистан / 116 деца /, Ирак /37 /, Сирия / 20 /, Пакистан / 15 деца /, Непал / 13 /, Сомалия / 2 /, Бангладеш / 1 /, Египет / 1 /;

²¹ 242 от общо 743 новопрестигнали на границата, достигнаха до официалните гранично-пропускателни пунктове;

²² 98 лица от 343 общо на границата за влизане, задържани предимно в района на ГПП-Свиленград и ГПП – Малко Търново, и предимно с национални документи или сериозни здравословни проблеми или състояние;

²³ 245 лица за международна закрила;

Елхово (Дирекция "Миграция", МВР), беше затворен за неопределен период от време. Общо 55%²⁴ от молбите за убежище са подадени едва след като лицата са били възпрепятствани от Гранична полиция да напуснат България незаконно, като по този начин надхвърлят със 143% тези, подадени на границите на влизане²⁵. Според статистиката на МВР само 25% (743 индивида) от всички 2,985 лица, заловени за отчетния период, са били задържани непосредствено след пресичането на българско-турската граница.

В контекста на преюдициалното решение, постановено през март 2017 г. от СЕС в дело С-638/16, в което Съдът счита, че съгласно правото на ЕС, държавите-членки не са били задължени да издават хуманитарна виза на граждани на трети страни, влизащи на тяхна територия с цел международна закрила, горепосочената практика предполага, че търсещите убежище не са имали де юре и де факто, никакви правни начини за влизане в националната ни територия и единствената възможност за тях е била незаконно влизане през „зелената граница“. Паралелно с придружаващите ги рискове по отношение на тяхната физическа безопасност, тази ситуация довела до това, че търсещите убежище са били принудени да търсят "услугите" на каналджиите и трафикантите, което допринася за улесняване на престъпността, свързана с нелегалната имиграция, вместо да я възпрепятства. В случаите на незаконно навлизане на територията трафикантите обикновено запазват идентификационните номера на физическите лица, които се използват като гаранция за дължимото плащане; следователно е било невъзможно съответните органи да проверят самоличността и профила на лицата, които са влезли незаконно. Такава проверка обаче се е оказала възможна и е била извършена, когато лицата са се явили на ГПП и са заявили волята си да кандидатстват за международна закрила, като са представили валидни национални документи - макар и без входни визи. Следователно предоставянето на възможност за използване на законни начини за влизане в страната следва да бъде насърчавано, както чрез законодателството, така и на практика, тъй като, от една страна, то ще гарантира физическата безопасност на търсещите убежище, а от друга страна, допринасят за по-добрата защита и засилена национална сигурност.

През 2017 г., в съответствие с тристранния меморандум, ВКБООН организира три обучения за персонала на Гранична полиция, от различни регионални дирекции, както и за "Достъп до територията и процедура за предоставяне на международна закрила". Обученията допринесоха за повишаване капацитета на граничната охрана да идентифицира и насочва лицата, нуждаещи се от международна закрила, към съответните процедури и да подобри познанията си за международната и националната правна рамка.

3.2. Спазване на принципа за ненаказуемост

През 2017 г. „Принципът за ненаказуемост“ беше спазван по отношение на граждани на трети държави, които влизат в страната, за да кандидатстват за убежище и международна закрила. След промяна в практиката на разследващите органи и прокуратурата през 2013 г. наблюденията откриха само няколко отделни случая на нарушение на този принцип през 2014 г., нито един през 2015²⁶, г. и 17 случая през 2016 г. Приблизително 2% през 2017 г. (15 от всички новопристигнали 743 лица на граница за влизане) са осъдени, поради неправомерното им влизане, в нарушение на Член 31, въпреки че трябва да се отбележи, че други 3,5% са били възпрепятствани на границата да кандидатстват за убежище, за да бъдат осъдени преди това.

²⁴ 490 лица на граница за излизане;

²⁵ 343 лица на граница за влизане;

²⁶2014: 11 случаи на преследване в нарушение на принципа за забрана на наказание; 2015: 0 случая

3.3. Регистрация

Регистрацията по границите на търсещите международна закрила, след като вече са допуснати да влязат и да останат на територията на страната, като цяло беше осъществявана в рамките на законовите разпоредби, с някои немногобройни, но оставащи и трайно неразрешени проблеми.

За 2017 г. беше докладвано от властите²⁷ задържането на 2,989 нередовни имигранти, от които 743 лица, задържани на входна граница и 2,401 лица – на границите на изход, както и 1,801 лица, задържани във вътрешността на територията. 833 от тях (28%) са заявили, че искат убежище, директно пред Гранична полиция спрямо 72% оставащи, (2,156 лица) които са го направили пред Миграционна полиция, след като са били трансферирани от Гранична полиция до имиграционните центрове за задържане (така наречените “специални центрове за временно настаняване на чужденци”, СДВНЧ). От 833 търсещи убежище, които са подали молби пред Гранична полиция, 47% (743 лица) са заявили още на граничен вход, а 53% (441 лица) на граничен изход.

Следователно, за поредна година броят на молбите закрила, подадени на граничен изход, надвишава броя на подадените при влизане в България.

Един от основните недостатъци, наблюдаван през 2017 г., продължава да бъде липсата на адекватни услуги за устен превод от езиците, говорени от основните групи лица, търсещи закрила. Съществуваха значителни затруднения при комуникацията на служители на Гранична полиция със задържани лица, което доведе до цялостна липса на комуникация. Вследствие, в по-голямата част от случаите, преводът беше предоставен от служителите на Гранична полиция, които говорят съответните езици, в някои случаи - от служители на Frontex и най-често - от преводачите на БХК.

3.4. Механизми за идентификация и пренасочване

От тези, които са кандидатствали за международна закрила при влизането си, 42% (971 лица) са получили пряк достъп до процедурата за определяне на статута без задържане. Останалите 58% (1 321 лица) от тези, които са подали молба за убежище на границата, първоначално са били заведени и настанени в центрове за имиграционно задържане (СДВНЧ) със средна продължителност от 19 дни, преди да бъдат прехвърлени в открити приемни убежища. За сравнение, през 2016 г. това съотношение беше 17% (1 371 лица), прехвърлени директно в централните на ДАБ до 83% (885 лица), които бяха предмет на първоначално задържане.

3.5. Дъблински връщания

През 2017 г. България продължава да се възприема от новопристигналите като транзитна държава. Мнозинството от искащите международна закрила подадоха своите молби след задържането им от полицията, а значителна част от тях - когато са задържани в опит да напуснат страната по пътя си към страните на местоназначението си в Западна или Северна Европа. Така, докато броят на търсещите международна закрила спадна през 2017 г. (общо 2,292 лица, търсещи закрила - на границата и в имиграционните центрове за задържане от 3 700 общо), делът на онези, които са изоставили процедурите за предоставяне на убежище и са избягали от България, остава висок - 77%²⁸ спрямо 88% през 2016 г., 83% през 2015 г. и 46% през 2014 г. 23% от търсещите международна закрила са останали в страната достатъчно дълго, за да им издадат окончателно решение по същество за тяхното искане, в сравнение с 15% през 2016 г.

²⁷Министерство на Вътрешните Работи, https://www.mvr.bg/Planirane_otchetnost/Migracionna_statistika/default.htm ;

²⁸ ДАБ, 30,6% или 6251 висящи процедури; 46,7% или 9551 прекратени процедури; 23% или 4624 решения по същество;

През 2017 г. България получи 7.842 искания за информация относно Регламента Дъблин от други държави-членки на ЕС. Независимо от това, броят на действително изпълнените Дъблински връщания на търсещите убежище остана много нисък, тъй като съставляваше само 6%²⁹ от всички подадени искания. Първите три държави по подадени заявки за връщане бяха Германия, Франция и Австрия³⁰. Всички връщани лица, с изключение на тези, които са били окончателно отхвърлени от ДАБ, са били освободени от ГП при пристигането им, поради промяна в националните разпоредби, позволяващи на ГП да освободи всички хора с висеща или прекратена процедура, вместо да ги арестува и да ги предаде на ДАБ. Върнатите по Регламента Дъблин без окончателно отхвърляне, които са пожелали да преразгледат техните процедури пред ДАБ, бяха подкрепени от БХК в това и им беше позволено да въведат отново процедурата от ДАБ, без усложнения.

3.6. Рeadмисии

Положението с реадмисията на лицата с предоставен статут, връщани към България, като държава, предоставяща статута, беше сходно с оглед на малкия брой трансфери. През 2017 г. бяха реализирани общо 401 реадмисии към България. Топ трите държави, от които започна реадмисията, бяха: Румъния с 233 върнати лица, Германия със 78 върнати лица и Гърция с 44 върнати лица, всички приети отново. Други 46 лица бяха приети обратно в България от други страни.

От всички лица, приети обратно в България, получиха международна закрила 206 лица, от които 78 с предоставен статут, приети отново от Германия, 2 - от Гърция и 126 с предоставен статут - от други страни.

През 2017 г. общо 405 души са приети обратно към България (по споразумения за реадмисия) от следните държави:

Гърция – 35 лица, от които граждани на Афганистан-10; Индия-10 ; Пакистан-5; Ирак-4; Иран-2; Азербайджан - Казахстан, Западна Сахара, Египет – по 1;

Македония – 37 лица, от които граждани на Македония-20; Албания-13; Косово-4;

Сърбия – 9 лица, 8 граждани на Сърбия и един афганистанец;

Румъния – 5 лица, 3 румънски граждани и 2 французи;

Турция – 105 турски граждани;

Германия – германци - 4; сирийци -2;

Русия – 5 руски граждани;

Грузия – 4 грузинци;

Шри Ланка – 54 граждани на Шри Ланка;

Пакистан-129;

Молдова-4;

Азербайджан - 3;

Украйна-2;

Армения-4;

Италия-един гражданин на Пакистан;

Босна и Херцеговина-1;

Франция- 1.

²⁹ 446 връщания по Регламента Дъблин към България, изпълнени през 2017;

³⁰ Германия – 2,164 искания / 100 изпълнени връщания, Франция – 1,707 искания / 26 изпълнени връщания, Австрия – 1,359 искания / 75 изпълнени връщания;

При изпълнение на принудителни административни мерки по Закона за чужденците през граничните пунктове (пътнически поток) с Република Турция 14 граждани на трети държави са върнати доброволно:

Мароко-5;
Китай-4;
Тунис-2;
Иран-2;
Мавритания -1;

ГЛАВА IV

ОБОБЩЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

4.1. Обобщения

България остава транзитна зона за по-голямата част от гражданите на трети държави, които влизат в страната. С малки изключения, търсещите убежище използват нередовни маршрути за влизане в България. Въпреки че натискът върху смесените миграционни потоци по външните граници на България значително намаля, ефективната координация между партньорите по Тристранния Меморандум за разбирателство - ВКБООН, ГДГП-МВР и БХК, остава критична, за да гарантира ефективен достъп до територията за чужденци, търсещи международна закрила. Меморандумът за разбирателство остава ефективна рамка за партньорство и сътрудничество, която допринася за подпомагане правителството на България в изпълнението на националните, регионални и международни задължения за международна закрила.

4.1.1. През 2017 г. България е отбелязала рязък спад от 84,1% в миграционния натиск в сравнение с 2016 г. Българско-турската „зелена граница“ продължава да бъде главната входна точка, където се наблюдава 88% спад в сравнение с 2016 г. Границата с Турция остава най-използваният маршрут за нередовен достъп до България с 651 от общо 743 открити влизания (88%). Няма сведения за пристигащи по маршрута на Черно море. Черно море не се използва като миграционен маршрут за достигане до България, тъй като Румъния изглежда е предпочитаният и по-директен маршрут на каналджиите. Черно море също е известно като опасен воден маршрут, особено през есенния и зимния период, а старите и опасни съдове, използвани от каналджиите от Турция, не са сигурен вариант.

4.1.2. Докато броят на опитите за излизане от България - 2 413 лица са намалели с 83%, в сравнение с 2016 г., те все още надвишават три пъти нередовните влизания - 743 лица. Тази тенденция предизвиква загриженост от продължаващото съществуване на контрабандни канали и тяхното функциониране на територията на България, тъй като 20% от заловените на изходните граници нямат предварителна регистрация в базата данни на МВР и са преминали страната без да бъдат открити. Сърбия продължава да бъде основната изходна дестинация, но поради засиленото военно присъствие на сръбската граница, през Румъния бяха проучени нови маршрути.

4.1.3. Лицата, които биха могли да се нуждаят от международна закрила, са били подложени на отказ за влизане от Турция в България и на потенциални отблъсквания, поради нередовно влизане или незаконно присъствие, или липса на валидна документация за самоличност.

4.1.4. Броят на търсещите убежище, пристигащи на официалните пунктове за преминаване, се е увеличил през 2017 г. в сравнение с 2016 г. (32% от общия брой записани влизания в сравнение с 25% през 2016 г.) Същевременно броят на влизанията през „зелената граница“ продължава да надделява. Тази тенденция може да се обясни с липсата на правилни документи за пътуване на задържаните граждани на трета държава или със съветите на каналджиите, които държат документите на гражданите на трети страни и се интересуват само от печалбите си.

4.1.5. Докато Афганистан беше основната страна на произход на търсещите закрила (31% от всички искания) и задържаните при излизане, Сирия беше топ страната на произход за граждани на трети страни, задържани за незаконно влизане (35%). Едно от многото възможни обяснения за това може да бъде, че гражданите на трети страни, които идват от Афганистан и търсят международна закрила в България, имат най-ниска степен на признаване.

4.1.6. Беше наблюдавано общо спазване на принципа за ненаказуемост на търсещите убежище, имайки предвид неправомерното им влизане, като има сведения за 15 случая на несъответствие (2%).

4.1.7. Препращането на непридружени или разделени деца към съответните държавни институции беше спазено само при границите на влизане. Непридружените деца, задържани на територията или на излизане, са задържани в нарушение на националното законодателство, като ги "прикрепят" към възрастни лица, с които нямат родствена връзка или ги регистрират като възрастни в противоречие с изявлението им, или в някои случаи - с очевидната им ранна детска възраст. Въпреки че прикрепването към възрастни лица без родствена връзка е намаляло в сравнение с 2016 г. (198 през 2016; 141 през 2017), то все още широко се прилага от полицейските власти, заради предпазните мерки за закрила на децата;

4.1.8. В продължение на повече от 20 години са липсвали на граничните и имиграционни власти и продължават да им липсват трайни преводачески услуги / устен превод от и на специфични езици, което води, наред с другото, до ограничаване на способността на търсещите убежище да съобщят за своите нужди своевременно на граничните и имиграционните власти.

4.1.9. Гранична полиция като цяло гарантира правото на информация на търсещите убежище. След като са настанили лицата, търсещи убежище, под своя опека - в граничните центрове за задържане, Гранична полиция са им предоставили информационни брошури на различни езици, получили са исканията им за международна закрила и са ги отнесли до съответните власти по установения ред.

4.1.10. Партньорите на НПО продължават да оказват подкрепа и съдействие на граничните власти за удовлетворяване на специфичните нужди на уязвимите лица, задържани от тях. Главна дирекция "Гранична полиция" предприе стъпки за постепенно подобряване на условията в някои от 24-часовите полицейски центрове за задържане;

4.2 Препоръки

4.2.1. Механизмите за управление на границите са чувствителни по отношение на защитата, като се спазват основните права на човека, включително принципът за забрана на връщане, неналагане на наказания за нередовно влизане и правото на убежище.

4.2.2. Легалните канали за влизане на територията на страната ще бъдат насърчавани, включително хуманитарни визи, събиране на семейства и презаселване.

4.2.3. Правителството трябва да гарантира на гражданите на трети държави, които пристигат на границата и се нуждаят от международна закрила, че ще им предостави ефективен достъп до информация за това кога и как могат да бъдат подадени молбите им за международна закрила, включително и осигуряване на адекватен превод.

4.2.4. Правителството трябва да гарантира, че лицата, които са изразили желание за закрила, няма да се прехвърлят в център за имиграционно задържане, а ще се регистрират директно, като търсещи убежище и ще бъдат прехвърлени в приемен обект на ДАБ.

4.2.5. Правителството, с подкрепата на ВКБООН, следва да гарантира, че информационните материали, съобразени с децата, се произвеждат и разпространяват във всички гранични райони. БХК и ВКБООН трябва да гарантират, че информационните материали за закрила редовно се актуализират и се предлагат на различни езици, включително и на редки.

4.2.6. Правителството трябва да гарантира, че социалните работници в службата за закрила на детето са на разположение и присъстват по всяко време на процедурите, провеждани с непридружени непълнолетни на границата, включително чрез поддържане и популяризиране на добрата практика на ГКПП-Свиленград, където присъствието на социалните работници по време на процедурите и подходящото настаняване и грижи в рамките на националната система за закрила на детето са необходими.

4.2.7. Правителството трябва да осигури постоянни преводачески услуги, включително устен превод, на съответните гранични и миграционни власти, включително в граничните райони, така че лицата, нуждаещи се от международна закрила, да могат своевременно да съобщават своите нужди.

4.2.8. Правителството трябва да отдели достатъчно ресурси, за да осигури редовно обучение и подкрепа за изграждане на капацитет на служителите на гранична полиция, като осигури работна сила, адаптирана към реалностите на смесените миграционни потоци, към правата на търсещите убежище и бежанците.

4.2.9. В сътрудничество с ГДГП, ВКБООН и БХК трябва да предостави най-малко 1 обучение на прокурорите в най-активния граничен район, съседен на Турция.

4.2.10. Тристранната работна група трябва да провежда ежемесечни редовни срещи, както и регулярно да обменя информация и да осигурява последващи действия.

4.2.11. Тристранната работна група трябва да провежда три съвместни мисии за наблюдение годишно.

4.2.12. Правителството следва да насърчава в тясно сътрудничество с ВКБООН и БХК, създаването на механизъм за трансгранично сътрудничество и наблюдение на българско-турските, българско-гръцките и българско-сръбските граници.

4.2.13. Правителството трябва да осигури наличието на достатъчно средства за продължаване на обновяването и извършването на дейности по поддръжката на всички гранични полицейски центрове за задържане, така че условията да съответстват на международните стандарти.

4.2.14. Правителството трябва да предприеме всички необходими стъпки за борба с каналджийството и трафика, включително чрез преследване и наказване на престъпления, свързани с каналджийството и трафика на хора в граничните райони.

София, 25 юни 2018